

6 Závěr

Problematika způsobilosti k právním úkonům ve vztahu k nezletilým se zakládá v českém a německém právu na zcela odlišných koncepcích. Původní římskoprávní základ, ze kterého i nadále vychází německé právo, byl v naší zemi opuštěn občanským zákoníkem z r. 1964 a koncepce pevných věkových hranic tak byla nahrazena koncepcí přiměřenosti právního úkonu rozumové a volní vyspělosti dítěte. České právo nestanoví věkovou hranici, pod kterou by dítě bylo absolutně nezpůsobilé k právním úkonům, což je podle mého názoru vhodnější přístup, nicméně německá právní praxe se mu brání s odvoláním na složitost dokazování existence vůle malého dítěte.

Německým občanským zákoníkem se jako červená niť vine princip ochrany nezletilého (*Minderjährigenschutz*), naproti tomu české právo klade důraz rovněž na v německém právu potlačenou ochranu druhé smluvní strany. Rigiditu a nepraktičnost koncepce vycházející z pevných věkových hranic v německém právu překonávají ustanovení typu *Taschengeldparagraph*, možnost udělení omezeného generálního konsensu, ustanovení o právních úkonech nevyžadujících souhlas zákonného zástupce atd. Ochrana nezletilého, ochrana dobré víry druhé smluvní strany a zaručení principu právní jistoty, to jsou hodnoty, které se budou neustále střetávat při úvahách o vhodnosti toho či kterého řešení úpravy způsobilosti k právním úkonům. Nelze tedy všeobecně stanovit, které řešení je pro praxi nejvíce vyhovující. Nově navrhovaná úprava občanského zákoníku i nadále zachovává mírně modifikovanou dosavadní koncepci, v oblasti pracovněprávní subjektivity inspirovanou německým BGB. Při počátečních úvahách o novém občanskoprávním kodexu byl sice navrhován návrat ke stavu před rokem 1964, tedy k zavedení stupňovitého nabývání způsobilosti k právním úkonům, postupně se však prosadilo setrvání u stávající úpravy, která se v praxi osvědčila.

Zahraniční právní úpravy umožňují často platné uskutečnění právního úkonu samotným nezletilým jen pokud mu přináší prospěch (majetkový či právní). České právo ochranu nezletilého v tomto směru neabsolutizuje, nicméně je o ni taktéž postaráno, a to na základě judikátu Krajského soudu v Ústí nad Labem (sp. zn.

10 Co 354/2002), který poukazuje na důležitost zkoumání důsledků právních úkonů nezletilých a ochranu sociálního a majetkového statusu nezletilce.

Podstatným rozdílem mezi českou a německou úpravou způsobilosti k právním úkonům je rozlišování právních úkonů toliko právně výhodných a nevýhodných, institut souhlasu zákonného zástupce s toliko nevýhodnými právními úkony a v neposlední řadě taktéž skutečnost, že podle německého práva nedochází k nabytí způsobilosti k právním úkonům uzavřením manželství. Ustanovení § 1303 odst. 2 BGB sice umožňuje výjimečně uzavření sňatku nezletilému po dovršení 16. roku věku, nicméně s touto skutečností nespojuje nabytí plné způsobilosti k právním úkonům. Nezletilý tak dále podléhá rodičovské péči a s výjimkami uvedenými v zákoně nadále potřebuje souhlas zákonného zástupce k právním úkonům právně nevýhodným. Toto pojetí je rovněž založeno na zásadě ochrany nezletilého jakožto stěžejního principu německého soukromého práva. České právo naproti tomu zvolilo přístup, který právní teorie odůvodňuje potřebou právní rovnosti obou manželů.

Německé právo se detailně zabývá institutem předběžného a následného souhlasu zákonného zástupce s jednáním nezletilého, což je českému platnému právu zatím institut neznámý. Pokud dojde k uskutečnění právního úkonu osobou nezpůsobilou k právním úkonům, je jakýkoli předběžný nebo následný souhlas zákonného zástupce irelevantní a právní úkon je absolutně neplatný. V českém právu může tedy osoba nezpůsobilá k onomu danému právnímu úkonu jednat jen prostřednictvím zákonného zástupce.

Německá úprava způsobilosti k právním úkonům je už na první pohled mnohem podrobnější a komplexnější než úprava česká. Oblast, kterou v českém OZ upravuje jediný paragraf, je v německém BGB upravena v § 104 – 113, nemluvě o množství judikatury, která se k těmto paragrafům vztahuje. Návrh nového občanského zákoníku současnou regulaci způsobilosti k právním úkonům v občanském kodexu rozšiřuje, nicméně současnou koncepci zachovává. Toto pojetí je pro praxi jednodušší a flexibilnější, na druhé straně však přináší i určité nevýhody. Rozdílná úprava práva způsobilosti k právním úkonům v jednotlivých evropských právních řádech svědčí o tom, že neexistuje žádný univerzální model, který by byl pro právní regulaci nejvhodnější; právní úprava v každém státu má svoji vlastní historii a tradici.